

**İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE
GÖL HAVZASI KAZILARI
EXCAVATIONS OF KÜÇÜKÇEKMECE LAKE BASIN
(BATHONEA)**

BU KİTAP
MARPORT KÜLTÜR HİZMETİDİR

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE GÖL HAVZASI KAZILARI

EXCAVATIONS OF KÜÇÜKÇEKMECE LAKE BASIN
(BATHONEA)

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI
İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE
GÖL HAVZASI KAZILARI
EXCAVATIONS OF KÜÇÜKÇEKMECE LAKE BASIN
(BATHONEA)

Yayımlayan
Nezih BAŞGELEN

Editör
Şengül G. AYDINGÜN

Yardımcı Editörler
Błażej STANISLAWSKI, Şeniz ATİK, Haldun AYDINGÜN, Dürdane KAYA, Ayberk ENEZ

Fotoğraf Editörü
Haldun AYDINGÜN

İngilizce Editör
Emre KURUÇAYIRLI

Düzenleme
Erol BARLAS

ISBN: 978-605-???-???-?

Sertifika No: 10459

© 2017 Arkeoloji ve Sanat Yayınları Tur. San. Tic. Ltd. Şti.

Hayriye Cad. Cezayir Sok. No: 5/2 Beyoğlu-İstanbul

Her türlü yayın hakkı saklıdır / All rights reserved.

Yayınevinin ve yazarın yazılı izni olmaksızın elektronik mekanik,
fotokopi ve benzeri araçlarla ya da diğer kaydedici cihazlarla
kopyalanamaz, aktarılamaz ve çoğaltılamaz.

Makalelerin içeriği ile ilgili sorumluluklar yazarlara aittir.

Baskı-Cilt:

Kitabevi/Satış Mağazası

arkeopera

Yeniçarşı Cad. No: 66/A

34433, Galatasaray

Beyoğlu-İstanbul

Tel.: 0212 249 92 26

www.arkeolojisanat.com / info@arkeolojisanat.com

UTKU KOYU

ANTİK FENER
VE LIMAN

MRYMEX
KANAL

Image © 2017 DigitalGlobe

Data SIO, NOAA, U.S. Navy, NGA, GEBCO

Google Earth

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZLER

“T.C. Kültür ve Turizm Bakanı **Prof. Dr. Numan KURTULMUŞ**’un Önsözü”

“Kocaeli Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Saadettin HÜLAGÜ**’nün Önsözü”

“Polonya Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçisi **Maciej LANG**’ın Önsözü”

“Marport Yönetim Kurulu Başkanı **Lucien ARKAS**’ın Önsözü”

“İstanbul’un İkinci Tarihi Yarımadası: Bathonea”
Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşar Yrd. **Ahmet Emre BİLGİLİ**

Kazıya Başlarken	XIX
R. Haldun AYDINGÜN	
Nehir-Göl-Deniz Birleşiminde Bir Kazı Yeri (İlk Beş Yıllık Çalışma)	1
An Excavation Site at the Junction of River-Lake and Sea (Works of the First Five Years).....	13
Şengül G. AYDINGÜN	
Bathonea İsmi Üzerine Veriler ve Yorumlar	85
Scientific Data and Comments About the Name of Bathonea	93
Şengül G. AYDINGÜN	
Küçükçekmece Gölü Havzasının Jeomorfolojik Özellikleri	117
T. Ahmet ERTEK – Hakan KAYA	
Küçükçekmece Lagünü’nün Çevre Manyetizması ve Paleoklimsel Yorumu	125
Özlem MAKAROĞLU	
Geç Antik Çağ’da İstanbul’un Batısındaki Arazinin Tarihi Coğrafyası	135
Mustafa H. SAYAR	
Avcılar–Firuzköy Yarımadası 1. Derece Arkeolojik Sit Alanında Yapılan Jeofizik Araştırmalar.....	143
Ertan PEKŞEN–İsmail KAPANVURAL – Şerif BARIŞ	
Türker YAS – Hamdullah LİVAOĞLU	
Tunç Çağlarında Karadeniz-Marmara-Akdeniz Arasında Bir Aktarma Limanı: Küçükçekmece	153
Haldun AYDINGÜN	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazılarında Yapılan Jeofizik Araştırmalar	165
Ercan ERKUL – Harald STÜMPEL – Ertan PEKŞEN – Türker YAS -	
İsmail KAPANVURAL – Şerif BARIŞ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları 2012-2015 Mimari Belgeleme/ Rölöve Çalışmaları.....	175
Asuman YARKIN YEŞİLIRMAK	

Küçükçekmece Gölü Sonar Tarama Çalışmaları	203
Hakan ÖNİZ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Büyük Sarnıç.....	217
Kerim ALTUĞ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Antik Çağ Su Temin Tünelleri	229
Ali Hakan EĞİLMEZ – Emre KURUÇAYIRLI – Metin ALBUKREK	
Gülşen KÜÇÜKALİ – Şengül G. AYDINGÜN	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazılarında Tespit Edilen Ahşap Bir Kapının Metal Aksanı ve Modellemesi	253
Ayberk ENEZ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Geç Antik Çağ Unguentariumları-2013	275
Dürdane KAYA	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Kandil Buluntuları	295
Ahmet ASLAN – Şengül G. AYDINGÜN - Ayberk ENEZ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazılarında Ele Geçen Dipintolu LR2 ve Damgalı LR13 Amphoraları	313
Ülkü KARA	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazılarında Bulunan Amphora Tıpları	323
Dürdane KAYA – Ahmet ASLAN	
Bizans Dönemi Sırlı Seramikleri Hakkında Kısa Bir Değerlendirme	333
Gülsüm TÜRKMEN	
Ortaçağ'dan Bir Kurban Sahnesi	349
Şengül G. AYDINGÜN - Gülsüm TÜRKMEN	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Geç Antik Dönem Cam Buluntuları.....	353
Şeniz ATİK – Merve ÖZKILIÇ	
Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Osmanlı Lüleleri	379
Dürdane KAYA – Barış ÖZMEN	
Küçükçekmece Göl Havzası Kazılarında Bulunan Sikkeler ve Yerleşim Tarihine Katkıları	395
Oğuz TEKİN	
Küçükçekmece Gölü'nün Kuzeyinde Yer Alan Arkeolojik Sit Alanına İlişkin Floristik Gözlemler.....	403
Tamer ÖZCAN	
Küçükçekmece Göl Havzasında Tespit Edilen Kelebek Türleri.....	417
Bülent ŞEKER	

Küçükçekmece Göl Havzası (Bathonea ?) Kazıları Arkeozoolojik Analizleri	423
Vedat ONAR - Özlem SARITAŞ	
İstanbul'un İlk "Ören Yeri-Kent Parkı"; Bathonea ? Projesi	431
Asuman YARKIN YEŞİLİRMAK	
Bathynias - About Identification and Localisation of the Ancient River	443
Olga WEGLARZ	
Concerning The Identification Of The Site Excavated On The Küçükçekmece Lake (Turkey) - A Study Of Greek And Latin Written Sources About The Ancient Settlement Of Melantias	455
Olga WEGLARZ	
Relics of St. Mammes In Langres And The Byzantine Empire. Side Remarks From The Project Sambul/Constantinople Kucukcekmece-The Destination Port Of The Way From The Varangians To The Greeks, A Centre Of "Byzantinization" Of The Rus' Community	463
Tomasz PELECH	
Cult Centers of St Mamas in Constantine Porphyrogenitus' Works Side Remarks from the Project: <i>İstanbul/Constantinople - Küçükçekmece - The Destination Port of the Way from the Varangians to the Greeks, a Centre of "Byzantinization" of the Rus' Community</i>	469
Konrad SZYMAŃSKI	
Project: "Constantinople/Istanbul- Küçükçekmece The Destination Port of the Way from the Varangians to the Greeks, a centre of 'Byzantinization' of the Rus' Community" - Aims, Sources And Objectives Constantinople / İstanbul-Küçükçekmece Varangianlar'ın Yolu Türkiye- Polonya Ortak Projesi (Hedefler, Kaynaklar ve Amaçlar)	485
Błażej STANISŁAWSKI	
Harita ve Arşivlere Göre Küçükçekmece Gölü'nün Jeostratejik Konumu Ve Tarih Boyunca Kent Planlamasında ki Önemi (Regio – XIV ?)	505
Oğuz CEBECİ	
ÖZETLER	543
HAVA FOTOĞRAFLARI (Murat ÖZTÜRK)	557
TEŞEKKÜR	569

KÜÇÜKÇEKMECE GÖL HAVZASI KAZILARINDA BULUNAN SİKKELER VE YERLEŞİM TARİHİNE KATKILARI

Oğuz TEKİN*

İstanbul'un yaklaşık 10 km batısında yer alan Küçükçekmece Göl Havzası'nda Doç. Dr. Şengül Aydingün başkanlığında önce yüzey araştırmaları, 2009 yılından bu yana da arkeolojik kazı çalışmaları sürdürülmektedir. Bu makalede 2010-2015 yılları arasında ele geçen kazı sikkeleri hakkında kısa bir bilgi sunulmakta; ayrıca ele geçen sikkelerin yerleşim tarihine katkıları tartışılmaktadır. 2010-2012 yılları arasında ele geçen kazı sikkeleri (Tekin 2013a) ile 2013 yılında bir arada ele geçen 7 adet Bizans altın sikkesi (Tekin 2013b) daha önce yayınlanmıştır. 2014 yılına ait sikke buluntusu yoktur. 2015 yılı kazı sikkelerine ise bu yazı içinde değinilmektedir. Beş kazı sezonu içinde bulunan kazı sikkelerinin toplamı 165'dir (+1 sikke benzeri nesne). Bu sikkelerin yıllara göre dağılımı ise şöyledir: 2010 yılında 6 adet, 2011 yılında 34 adet (+5 yüzey araştırmasında), 2012 yılında 27 adet, 2013 yılında 77 adet ve 2015 yılında 21 adet. Sikkelerin yanı sıra biri 2012 (KÇK12.ENV4) yılında, diğeri ise 2013 (KÇG13.ET341) yılında olmak üzere iki adet Bizans terazi ağırlığı da kazılar esnasında ele geçmiştir. Bu ağırlıklara aşağıda değinilecektir.

Bu genel tabloda sikkeler kronolojik olarak değerlendirildiğinde; Küçükçekmece Göl Havzası kazılarında bulunan en erken sikke Roma İmparatorluğu döneminde, olasılıkla MS 2-3. yüzyılda, Perge'de basılmış 13 mm çapında bronz bir sikkedir. Sikkenin ön yüzünde Roma İmparatoru'nun (veya İmparatoriçe'sinin) büstü yer almaktadır; ancak sikkenin bu yüzü yıpranmış olduğundan kimliği belli değildir. Sikkenin arka yüzünde ise iki sütunlu tapınak içinde konik formda Artemis Pergaia kült heykeli ile sol boşlukta ΠΕΡΓ yazısı yer almaktadır (**Res. 2**); ancak yazının devamı sikke pulu dışında kaldığından kesin bir şey söylemek mümkün değildir. Büyük olasılıkla ΠΕΡΓ[AIWN] (Pergelilerin) veya az bir olasılıkla ise ΠΕΡΓ[AIAC ARTEMIDOC] (Perge Artemisi) şeklinde sona eriyordu. Perge ile Küçükçekmece Göl Havzası oldukça uzak bir mesafe olduğundan, söz konusu sikkenin bu bölgeye ulaşmış olması ilginçtir. Bronz sikkelerin esas olarak basıldıkları yerde geçerli olduğu ve düşük alım güçleri göz önüne alındığında, Küçükçekmece kazılarında bulunan sikkenin ticaret nedeniyle değil, ya Perge'ye giden birisinin orada yaptığı günlük bir alışveriş sonrası beraberinde getirdiğini ya da Pergeli birisinin getirmiş olduğunu düşünebiliriz; diğer bir ifadeyle tesadüfi bir buluntudur. Bu sikke, Küçükçekmece Göl Havzası kazılarında bulunan Roma İmparatorluk döneminde basılmış tek şehir sikkesidir.

Kazılarda bulunan yoğun sikke gruplarından birini MS 4-5. yüzyıllara tarihlenen Geç Roma bronz sikkeleri oluşturmaktadır. Bu grup sikkeler ne yazık ki aşırı yıpranmış bir halde bulduklarından tam teşhislerini yapmak çok güçtür. Ancak yine de çoğunun Büyük Constantinus'un iktidarının sonrasına tarihlenebileceğini; Büyük Theodosius ile oğulları Arcadius ve Honorius ile onları izleyen impara-

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, tekinotekin@yahoo.com

torlara ait olduğunu söyleyebiliriz. Bu dönemin en erken sikkelerinden biri 2015 yılı kazısı sırasında ele geçmiş olan İmparator Maximianus'a (MS 286-305) ait bronz bir sikkedir (KÇG15.ENV22). Ön yüzlerinde yazıların nispeten silik olduğu Geç Roma sikkelerinin arka yüzlerinde çelenk taşıyan veya arkasında esiri sürükleyen Victoria, ayakta imparator, çelenk içinde haç veya VOT-MVLT gibi tipler yer almaktadır. Sikkelerin çoğunun çapının 10 mm ve altında olması, birimlerinin *nummus* veya *mini* olduklarını işaret etmektedir.

Kazı sikkeleri içinde en yoğun grup ise Bizans sikkeleri olup çoğu MS 7-13. yüzyıllar arasına tarihlenirler. İlginç bir şekilde MS 6. yüzyıl Bizans sikkeleri çok azdır. 2015 kazı sezonunda ele geçen ve arka yüzünde khristogram ile sol tarafında B harfinin yer aldığı bronz bir *pentenummum*, olasılıkla I. Iustinus dönemine aittir (KÇG15.ENV29). Tam teşhisi yapılabilen kazı sikkeleri arasında Focas, Heraclius, II. Constans, IV. Constantinus, II. Iustinianus, III. Leo, IV. Leo, II. Mikhael, VI. Leo, VII. Constantinus, 10-11. yüzyıl anonim follisler ve 12-13. yüzyıl çukur sikkeler bulunmaktadır. Latin İmparatorluğu'na ve Akhaia Prensiği'ne ait sikkeler de, bulunan Bizans sikkeleri arasındadır. 2013 kazı sezonunda Firuzköy yarımadasının kuzeyinde, gölün batı yakasındaki bir yapının ana duvarını bölen ara duvarın arasında (**Çiz. 1; Res. 1**) bulunan 7 adet altın Bizans sikkesi ise, olasılıkla yapının doğal veya başka nedenlerle zarar görmesinden korunması için oraya konmuş olabilirler (Tekin 2013b). Değerli metalden sikkelerin uğur getirmesi ve yapıyı koruması niyetiyle temel duvarları arasına yerleştirilmesi Eskiçağ'ın erken dönemlerinden beri bilinen bir uygulamadır. Yapıların temellerine ve duvar aralarına bilinçli olarak konulan sikkeler yapıların tarihlendirilmesine de yardımcı olmaktadır. Ainos'taki bazilikanın temel duvarları arasında da 11/12. yüzyıllara tarihlenen 10 adet Bizans altın sikkesi bulunmuştur.¹ Küçükçekmece Göl Havzası kazılarında bulunan bu toplu buluntuyu oluşturan altın sikkelerden (solidus) beşi Focas dönemine (602-610), ikisi ise Heraclius dönemine (610-641) tarihlenmektedir; sikkeler Constantinopolis'te darbedilmişlerdir (**Res. 3, 4 ve 5**). 2015 kazı sezonunda ele geçen Bizans sikkeleri arasında II. Constans (KÇG15.ENV30), VI. Leo (KÇG15.ENV21), anonim follisler (KÇG15.ENV19; KÇG15.ENV20), I. Alexius (KÇG15.ENV26; KÇG15.ENV25) ve I. Manuel Komnenos'a (KÇG15.ENV32) ait sikkeler bulunmaktadır.

Focas'ın ardından Bizans tahtına geçen Heraclius döneminde Ortaçağ Bizans Devleti'nin belkemiğini oluşturacak olan thema adı verilen askeri bölgeler meydana getirilmiştir; Trakya'daki *themanın* adı Thraakes idi. Heraclius'un en büyük başarılarından birisi de İran seferidir; bu sefer sonrasında Sasaniler yenilgiye uğratılır ve II. Khosroes (Hüsrev) tahtından indirilerek öldürülür. Ancak bu parlak günler fazla uzun sürmez; Suriye ve Filistin Arapların eline geçer. Heraclius, imparatorluğun zor anlar yaşadığı bir sırada, 11 Ocak 641'de ölür. Bizans sikkeleri arasında II. Mikhael'in (820-829) follisi günümüze oldukça sağlam durumda gelmiştir (**Res. 6**). Amorionlu (Phrygia) olan Mikhael oğlu Theophilos ile ortak hüküm sürdüğünden -buradaki sikkede olduğu gibi- sikkeleri üzerinde oğlu ile birlikte yer alır. II. Mikhael, iktidarının ilk yıllarında Slav kökenli Thomas'ın ayaklanması ile karşılaşmış fakat Bulgar Hanı Omurtag'ın yardımıyla ayaklanmayı bastırması ve Thomas öldürülmüştü. II. Mikhael'den 50 yılı aşkın bir süre sonra Bizans tahtına geçen "Bilge" lakaplı VI. Leon'un da sikkeleri Küçükçekmece kazılarında ele geçmektedir (**Res. 7**). Eğitilmiş bir imparator olan VI. Leon, babasının gerçekleştirmeye çalıştığı ama ölümü nedeniyle yarım kalan önceki kanunların gözden geçirilip yayımlanması işini 60 kitaplık *Basilika* ile tamamlamıştı. *Basilika*, Bizans hukuku için çok önemli bir eserdir. Leon zamanında Bulgarlarla ilişkiler bozulmuştu. Bulgar hükümdarı Symeon 896'da Bizans ordusunu yenilgiye uğratmış ve Bizanslılar Bulgarlara haraç vermek zorunda kalmışlardı. MS 10-11. yüzyıllarda basılan ve "Anonim Sikkeler" olarak tanımlanan, ön yüzde İsa'nın büstü, arka yüzde birkaç satır halinde yazının bulunduğu bronz/bakır sikkeler de Küçükçekmece havzasında yapılan kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçmiştir (**Res. 8**).

Geç Roma ve Bizans sikkelerinden sonra Küçükçekmece Göl Havzası kazılarında ele geçen diğer bir yoğun sikke grubunu da Osmanlı sikkeleri oluşturmaktadır. Osmanlı sikkeleri 15. yüzyıldan 20. yüzyılın

¹ Erzen ve Kaygusuz 1988; Tekin 2007: 598; Baker 2013: 216, 221, no. 1-10.

başlarına kadar uzanmaktadır. 15-17. yüzyıl arası sikkeler azdır; ancak 18. yüzyıldan itibaren bir artış gözlenmektedir. 19. yüzyılın sikkeleri arasında II. Mahmud (**Res. 9**), Abdülmecid, Abdülaziz, II. Abdülhamit ve V. Mehmet Reşad'ın (**Res. 10**) sikkelerini sayabiliriz.

Kazılarda iki adet de Bizans ağırlığı ele geçmiştir. Bunlardan biri MS 5-6. yüzyıllara tarihlenebilen 3 uncia biriminde (80,22 gr) kare bir ağırlıktır (**Res. 11**). Üzerinde kutsal bir yapının cephesi ile ΘΕ8 XΑΠΙC (Tanrının İnanyeti) yazısı bulunmaktadır² ancak aşınmış olduğundan güçlüklerle görülebilmektedir. Diğer ağırlık ise olasılıkla 9-11. yüzyıllara ya da daha genel bir ifadeyle Orta Bizans dönemine tarihlenen 1 nomisma biriminde (4,04 gr) bronz bir ağırlıktır (**Res. 12**).

Küçükçekmece Göl Havzası kazılarında ele geçen sikkeler buradaki yerleşimin MS 4-7. yüzyıllar arasında daha belirgin olduğunu ancak kesintilerle de olsa 19. yüzyılın sonuna ya da 20. yüzyılın başlarına kadar devam ettiğini işaret etmektedir. Sikkeler, söz konusu yerleşimin Eskiçağ veya Ortaçağ'da nasıl adlandırıldığına işaret edecek herhangi bir kanıt sunmamaktadır. Bathonea olduğu iddiası ise yanlış olup bilimsel verilere aykırıdır (Tekin 2010). Ancak, tüm veriler göz önüne alındığında, Küçükçekmece Göl Havzası'ndaki yerleşimin Büyük Constantinus öncesinde Byzantion teritoryumunda yer alan Rhegion'a bağlı bir yer olduğu, Büyük Constantinus sonrasında ya da genel bir ifadeyle Geç Antik Çağ'da ise gölün kuzeyinde yer alan Melentiana/Melantias yerleşimiyle ilgili olabileceği düşünülebilir.³ Ayrıca, Ammianus Marcellinus (*Rerum Gestarum*, XXXI.11) İmparator Valens zamanında burada bir imparatorluk villası bulunduğundan söz eder. Özetle, sikke buluntuları söz konusu yerleşimin Geç Antik Çağ karakteri taşıdığını, Büyük Constantinus öncesine ilişkin güçlü kanıtlar sunmadığını işaret etmektedir. Polis denen şehir-devletlerinin sınırlarının şehri çeviren surların çok daha ötesine taşıdığı göz önüne alınırsa Büyük Constantinus öncesinde Byzantion teritoryumunda yer alan Rhegion'un Küçükçekmece kazılarının yapıldığı bölgedeki nüfuzu ve Byzantion'la ilişkisi daha iyi anlaşılacaktır. Ancak yukarıda da belirttiğimiz üzere, Küçükçekmece kazılarının yürütüldüğü alanın tarihsel zemini, Byzantion dönemi ile değil fakat Constantinopolis dönemi ile ilişkilidir. Diğer bir deyişle Büyük Constantinus'tan itibaren (MS 4/5. yüzyıllar ve sonrası) daha belirgindir; hatta yerleşimin sürekliliği Osmanlı İmparatorluğunun sonlarına kadar -kısa süreli kesintiler olsa da- izlenebilmektedir. Kuşkusuz kesintiler şimdilik sikke buluntularıyla (veya başka buluntu ve kalıntılarla) sınırlıdır; ileride ele geçmesi muhtemel sikkeler belki bu kesintileri de kaldıracaktır; şimdilik sikke buluntularından okunan budur.

2 Tekin 2013a: 64, 66 no: 66.

3 Tekin 2013b: 69, dipnot 2.

Roma İmparatorluk (2-3. yüzyıllar)	2
Geç Roma (4-5. yüzyıllar)	40
Bizans (6-11. yüzyıllar)	70
Geç Bizans/Haçlı Devletleri (12-14. yüzyıllar)	12
Osmanlı	28
Belirsiz	13 (+1)
TOPLAM	165 (166)

Tablo: 2010-2015 kazı sezonunda bulunan sikkelerinin dağılımı (tarihler MS'dır).

Resimlerin Açıklamalı Listesi

Res. 2: Perge sikkesi, bronz, arka yüz; Perge kült heykeli ve ΠΕΡΤ yazısı yer alır. Roma İmparatorluk dönemi (MS 2/3. yüzyıllar). 13 mm, 1,84 gr. KÇG13.ET184.

Res. 3: Bizans sikkesi, altın (solidus). Focas dönemi. Ön yüzde İmparator Focas'ın büstü ve d N FOCAS PERP AVC; arka yüzde Melek ve VICTORIA AVSÇ yer alır. Toplu buluntulardan biridir. 21 mm, 4,36 gr. KÇG13.ENV03.

Res. 4: Bizans sikkesi, altın (solidus). Heraclius dönemi. Ön yüzde İmparator Heraclius'un büstü ve d N hERACLIYS PPAC; arka yüzde, kaide üzerinde haç ve VICTORIA AVSÇ yer alır. Toplu buluntulardan biridir. 20 mm, 4,46 gr. KÇG13.ENV02.

Res. 5: Bizans sikkesi, altın (solidus). Heraclius dönemi. Ön yüzde İmparator Heraclius ile Heraclius Constantinus'un yan yana büstleri ve J J N N hERACLIYS ET hERA[...] yazısı; arka yüzde, kaide üzerinde haç ve VICTORIA AVSÇ yer alır. Toplu buluntulardan biridir. 21 mm, 4,44 gr. KÇG13.ENV06.

Res. 6: Bizans sikkesi, bakır. II. Mikhael dönemi. Ön yüzde İmparator Mikhael ile oğlu Theofilos'un yan yana büstleri ve mIXAHL S ΘEOFİLOS yazısı; arka yüzde Birim işareti M, solda XXX, sağda NNN, altta, Θ. 28 mm, 8,49 gr. KÇG11.ENV10.

Res. 7: Bizans sikkesi, bakır. VI. Leon dönemi. Ön yüzde İmparator Leon'un büstü ile + LEOn bASILEVS ROM yazısı; arka yüzde dört satır halinde + LEOn En ΘEO bASILEVS ROmEOn yazısı yer alır. 25 mm, 9,05 gr. KÇG13.ET151.

Res. 8: Bizans Anonim sikkesi, bakır. III. Romanos dönemi (1028-1034). Ön yüzde İsa'nın büstü; arka yüzde haçın kolları arasında üç satır halinde IS XS bASİLE bASİLE yazısı yer alır. 30 mm, 7,26 gr. İTA 2011-INC.ENV01 (yüzey buluntusu).

Res. 9: Osmanlı sikkesi, gümüş (20 para). II. Mahmud dönemi (1808-1839). Ön yüzde çelenk içinde padişahın tuğrası, çevrede bitkisel bezeme; arka yüzde çelenk içinde 28/duribe fi Kostantiniyye 1223 yer alır. 20 mm, 1,52 gr. KÇG11.ENV28.

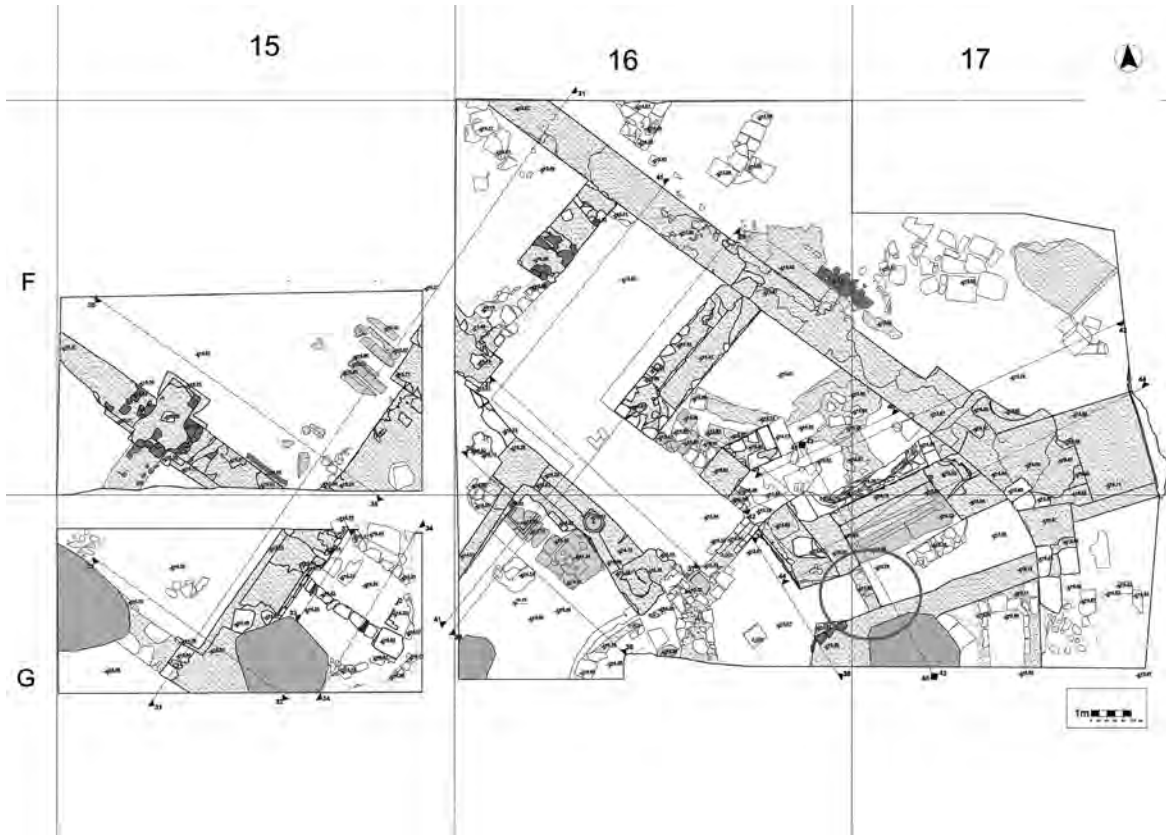
Res. 10: Osmanlı sikkesi, nikel (10 para). V. Mehmed Reşad dönemi (1909-1918). Ön yüzde noktalı bordür içinde padişahın tuğrası, sağda, Reşad, sene 7 ve çevrede: hürriyet, müsavat, adalet; arka yüzde, ortada 10 para, çevrede Devlet-i Osmaniyye Kostantiniyye 1327 yer alır. 20 mm, 1,52 gr. KÇG13. ET137.

Res. 11: Bizans terazi ağırlığı, bronz. 5-6. yüzyıllar. Üç-uncia. Ön yüzde kilise cephesi, birim işareti Go Γ ve ΘEO8 XAPIC (Tanrı'nın İnanetiyile) yazısı yer alır. 29x29x11 mm, 80,22 gr. KÇG12.ENV04.

Res. 12: Bizans terazi ağırlığı, bronz. 9-11. yüzyıllar. 1 Nomisma. Ön yüzde, merkezi çukur nokta etrafında iç içe daireler; arka yüz, düz. 17x1 mm, 4,04 gr. KÇG13.ET341.

Kaynakça

- Baker 2013 Baker, J. 2013. "Coins of the Late Medieval Period from Excavations at Ainos (Enez) in Thrace", *Numismatic Chronicle*: 215-227.
- Erzen ve Kaygusuz 1988 Erzen, A. ve İ. Kaygusuz 1988. "Trakya'da Enez (Antik Ainos) Kazılarında Bulunan Bizans Altın Sikkeleri", *Bellekten* 152: 429-435.
- Tekin 2007 Tekin, O. 2007. "Excavation Coins from Aenus. A Preliminary Report", *Proceedings of the 10th International Congress of Thracology, Komotini-Alexandroupolis 18-23 October 2005*: 596-601.
- Tekin 2010 Tekin, O. 2010. "Küçükçekmece'deki 'Bathoneia' üzerine", *Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler* 29: 8-11.
- Tekin 2013a Tekin, O. 2013a. "Excavation Coins and a Byzantine Weight from Küçükçekmece Lake Basin", *İstanbul Araştırmaları Yıllığı / Journal of Istanbul Researches Institute* 2: 57-67.
- Tekin 2013b Tekin, O. 2013b. "The Solidi of Foundation Deposit from the Excavation at Küçükçekmece Lake Basin", *İstanbul Araştırmaları Yıllığı/Journal of Istanbul Researches Institute* 2: 69-71.

Çiz. 1: Altın sikkelerin bulunduğu açmanın planı.

Res. 1: Altın sikkelerin bulunduğu açmanın görünümü.

Res. 2

Res. 3

Res. 4

Res. 5

Res. 7

Res. 8

Res. 9

Res. 10

Res. 11

Res. 12

Res. 13

